עין משפט
נר מצוה

צז א מיי' פ"י מהלכות אישות הלכה י"ד טור שו"ע א"ח סימן תקנ"א סעיף א:

צח ב מיי' פ"א מהלכות יטום הלכה יא סמג עשין ג טוש"ע אה"ע סימן קסא סעיף א:

צט ג מיי' שם הלכה ט טור ש"ע שם סעיף א:

* * *

מוסף רש"י

לא אונן. אין אנינות חל עליו לאיסור אכילת קדשים (ב"מ יח.) אם מתה אינו נאסר בקדשים מחמת אנינות (סנהדרין כח:). **ולא מיטמא לה.** אם כהן הוא (שם ושם) דכתיב כי אם לשארו, והיינו אשתו, והאי לאו שארו הוא דלא באו עדיין לידי קירוב בשר (ב"מ שם). **וכן היא לא אוננת.** אינה נאסרת באנינות מיתתו בקדשים (סנהדרין שם). **ולא מיטמאה לו.** לאו משום כהונה קאמר, דאין כהנות מוזהרות על הטומאה, דכתיב בני אהרן, אלא אינה זקוקה לטמא לו, לא כהנת ולא ישראלית, שמצוה להתעסק בשבעה מתי מצוה האמורים בפרשה, דכתיב לה יטמא, ותניא לה יטמא מצוה ואם לא רצה מטמאים אותו בעל כרחו ומעשה ביוסף הכהן כו' בתורת כהנים (ב"מ יח. ובעי"ז כתובות נג. פט.) או: אינה מצווה להתעסק בו, ואיידי דתנא לא אוננת תנא ולא מטמאת, ולאו דוקא, דנשים דכהונה לא הוזהרו על הטומאה (סנהדרין כח: ובעי"ז לעיל כט:) ולית דלא גרסי אינה מטמאה (סנהדרין שם) ולי נראה ולא מיטמאה כגון ברגל שישראלים מוזהרים על הטומאה ובנבלתם לא תגעו במס' ר"ה (לעיל כט:). **מתה אינו יורשה.** כדתנית בית אביה דלא תקון ירושת הבעל עד שתכנס לחופה או שתמסר לשלוחים (כתובות נג.) או: דירושת הבעל נפקא לן משארו הקרוב אליו ממשפחתו וירש אותה בב"ב (קיא:) והא לאו שארו הוא (ב"מ יח: ובעי"ז כתובות פט.). **מת הוא.** בחייה, **גובה כתובתה.** מנה מאתים ותוספת אם כתב לה (כתובות נג.) דכתב לה מן האירוסין מוקמינן לה בשנים אוחזין (סנהדרין כח:). **שבת שחל תשעה באב כו'.** שבוע (תענית כו:).

ולית ליה לרבי יוסי להבחין לית ליה. ולדופה ותכרותיה דנקט לעיל משום ר"מ: **אי** הכי היינו רבי יהודה. הקשה לא בעי למימר דאיכא בינייהו איבול דלא מסתברא ליה למימר שלא יחוש רבי יהודה באיבול לענין נישואין כדפי' בקונטר' אע"ג דלפי המסקנא ליכא איבול בארוסה מ"מ למאי דס"ד השתא דאיכא איבול בארוסה אין סברא לומר שלא יחוש ר' יהודה לענין נישואין: **שאני** בין אבילות חדשה. פי' בקונט' דאבילות דתשעה באב דהוי ישנה ודרבים קילא וקשיא דאכתי תקשי ק"ו כדמעיקרא ומפרש ר"ת שאני בין אבילות חדשה שאסרו ליארס לפי שבחדשה יש להחמיר מבישנה מש"ה באבילות ישנה ובאבילות דרבים יש להחמיר טפי לענין משא ומתן מאבילות דיחיד דמשא ומתן שהוא דבר של פרהסיא אם יעסקו בפרקמטיא כל היום יבאו ויאמרו שאין חוששין להתאבל על ירושלים ולא דמי לאירוסין שאין אלא שעה אחת וכדאוקמי' בקודם דקודם אבל בשבת שחל תשעה באב להיות בתוכה אסור ליארס דאי שרי אכתי איכא ק"ו דכיבוס ומיהו במגילת סתרים מתיר ליארס אפילו בט' באב שלא יקדמנו אחר ברחמים והביא ראיה מירושלמי ול"ל דבאבילות דרבים יש להחמיר נמי בכיבוס דכיבוס נמי דבר של פרהסיא שלא יהו כולם עוסקים לכבס ולספר ולייפות עצמם ונראים שאין חוששין להתאבל כלל וא"ת דהכא אסרי' ליארס תוך שלשים ובפרק בתרא דמו"ק (דף כג. ושם) תני כל שלשים יום לנישואין משמע דליארס שרי וי"ל דההיא כרבי יהודה דשרי אי נמי נשואין נקט לאשמועינן דאפילו נשואין שרי מיד לאחר שלשים יום אע"פ שבאשתו קתני דצריך להמתין ג' רגלים ונראה לר"ת דאע"ג דאסרינן באביו ובאמו בית השמחה עד י"ב חדש מ"מ מותר לישא אחר שלשים משום מצות פריה ורביה דכל ל' יום לנשואין סתמא קתני אפילו באביו ובאמו דלא מפליג אלא באשתו ואע"ג דקיים פריה ורביה שרי דהלכה כר' יהושע דאמר בהבא על יבמתו ו)ישא אשה בזקנותו שנאמר בבקר זרע את זרעך (קהלת יא) ואם יש לו בנים קטנים מותר לכנוס אפילו תוך ז' או שאין לו בנים כלל או לכל הפחות אחר שבעה כדמשמע בעובדא ח)דר' יוסף הכהן (מו"ק דף כג.) דבעוד שהיה בבית הקברות אמר לאחותה לכי וגדלי בני אחותך ומשמע דכנסה לאלתר מדקתני אעפ"כ לא בא עליה אלא לזמן מרובה ומפרש התם דהיינו ל' ומשמע דלא בא עליה אבל נשואין הוו ור"ת הביא הירושלמי דקתני אע"פ שכנסה לא הכיר בה עד לאחר שלשים ומעשה באחת משודכת שמת אחיה לאחר הזמנת קרואים סמוך לחופה והתיר לכונסה תוך שלשים משום פריה ורביה דבעל מאחר שאם לא ישא את זו לא ישא אחרת ושמא אפי' אם לא היתה משודכת היה מתיר מאחר שמתפך בה יותר מאחרת כדאשכחן ט)כרבי יוסף הכהן דמשום פרנסת בניו אשתרי אע"פ שהיתה אבילה מאחותה ומיהו התם לא אפשר באחרת לפי שמרחמת על בני אחותה יותר משאר נשים והא דאסר במתני' ליארס תוך שלשים ולא מפליג אפילו רוצה לינשא למי שיש לו בנים קטנים או למי שאין לו בנים כלל לפי שצריכה להמתין עדיין לינשא עד שלשה חדשים משום הבחנה ועוד אומר ר"ת דמי שאין לו בנים מותר לישא ולבעול תוך ל' דלא מקיימא מצות פריה ורביה אלא בבעילה אבל תוך ז' ימי אבילות אסור לכנוס כדמוכח בריש כתובות (דף ד. ושם) דלא שרי אלא בטבחו טבוח ויינו מזוג ובמת אביו של חתן או אמה של כלה דוקא ובשאין לו בנים מיירי התם מדקאמרינן התם לאביו של חתן קטרח י)ורבי יוסף הכהן אף על פי שדבר עמה בבית הקברות לא כנס עד אחר שבעה או שמא משום פרנסת בניו שרי לכנוס אפילו תוך שבעה וקשה לפירוש רבינו תם מדתני במסכת שמחות פרק ז' גבי אשתו דצריך להמתין שלש רגלים כשיש לו בנים אבל אין לו בנים או שיש לו בנים קטנים מותר לישא אחרת לאחר שלשים יום ומותר לישא צריך לומר דלישא ולבעול קאמר דלכנוס גרידא

אפילו

ולית ליה לרבי יוסי להבחין (א) לית ליה ואיבעית אימא לעולם אית ליה ואימא רבי יוסי אומר כל ארוסות גרושות ינשאו אי הכי היינו ר' יהודה איכא בינייהו נשואה ליארס רבי יהודה סבר נשואה מותרת ליארס ורבי יוסי סבר נשואה אסורה ליארס וסבר ר' יוסי נשואה אסורה ליארס והתניא רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האיבול וכמה איבול שלה שלשים יום וכולן לא ינשאו עד שיהו להן ג' חדשים האי מאי קושיא אלימא דקתני רבי יוסי אומר כל הנשים יתארסו מי אלימא ממתני' דאוקימנא בארוסות גרושות ינשאו ה"נ כל ארוסות גרושות ינשאו אלא מסיפא דקתני וכולן לא ינשאו עד שיהו להן ג' חדשים אינסובי הוא דלא הא איתרוסי שפיר דמי אמר רבא תריץ ואימא הכי ר' יוסי אומר כל ארוסות גרושות ינשאו חוץ מן האלמנה מפני האיבול וכמה איבול שלה שלשים יום ונשואות לא יתארסו עד שיהא להן שלשה חדשים ואלמנה מן האירוסין מי אית לה איבול והתני רבי חייא בר אמי א)אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה אלא תנאי היא דתניא מראש חדש ועד התענית העם ממעטין מעסקיהן מלישא ומליתן מלבנות ולנטוע ומליארס ומלישא ב)שבת שחל תשעה באב בתוכה אסור לספר ולכבס (ואסור ליארס) וי"א ג)כל החדש אסור מתקיף לה רב אשי ממאי דליארס ממש ד)דלמא למיעבד סעודת אירוסין הוא דאסור הא ליארס שפיר דמי אי הכי מלישא לינשא נמי למיעבד סעודת נשואין הוא דאסור הא לישא שפיר דמי הכי השתא בשלמא נשואין בלא סעודה איכא שמחה אלא אירוסין בלא סעודה מי איכא שמחה אלא אמר רב אשי שאני אבילות חדשה מאבילות ישנה ושאני אבילות דרבים מאבילות דיחיד: **מתני'** ב)ארבעה אחין נשואין ארבע נשים ומתו אם רצה הגדול שבהם לייבם את כולן הרשות בידו ג)מי שהיה נשוי לשתי נשים ומת ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוטרת צרתה

היתה

ד)**אלא אימא רבי יוסי אומר כל הנשים ינשאו.** חוץ מאלמנה. ורבי יוסי לא איבול אתא לאשמועינן דבנישואין אפילו רבי יהודה מודה דאסור בימי איבול דהא שמחה היא אלא ינשאו אתא לאשמועינן ופליג אדרבי יהודה דאמר כל הנשואות יתארסו ואתא ר' יוסי למימר אפילו נשואות ינשאו. וג' מחלוקות בדבר דת"ק אסר אפילו ארוסות ליארס דגזרו ארוסה ראשון אטו נשואה וגזרינן ארוסין דאחרון אטו נשואין דאחרון ור' יהודה סבר הנשואות יתארסו ולא גזר אירוסין אטו נשואין והארוסות ינשאו ולא גזר ארוסה אטו נשואה אבל הבחנה מיהא אית ליה ונשואה לא תנשא ורבי יוסי אפילו הבחנה לית ליה: **ואיבעית אימא אית ליה.** ואפ"ה ינשאו קתני ה)ולאו אנשואות קאי אלא אארוסות קאי וה"ק כל הארוסות שנתגרשו ינשאו חוץ מן הארוסות אלמנות מחמת האיבול. ולקמן פריך מי אייל איבול אארוסה: **אי הכי היינו ר' יהודה.** דרבי יהודה נמי שרי ארוסה לינשא וליכא למימר הכא כדלעיל דרבי יוסי איבול אתא לאשמועינן דנשואין אסור כל ל' יום דהא בנשואין כ"ע מודו דשמחה היא וינשאו דקאמר רבי יהודה אגרושה דליכא איבול קאמר: **איכא בינייהו נשואה ליארס.** דקאמר רבי יהודה הנשואות יתארסו דלא גזר אירוסין אטו נשואין ואתא רבי יוסי למימר כל ארוסות [גרושות] ינשאו הואיל וליכא איבול שרי ומשום הבחנה לא מיתסרא דהא לאו מעוברת היא וארוסה אטו נשואה לא גזרינן אבל נשואות לא יתארסו דאיכא למיחש שמא מעוברת היא ואי שרית לה להתארס אתי לאינסובי: **כל הנשים יתארסו.** ואפילו נשואות: **וכולן.** הנשואות בין גרושה בין אלמנה לא ינשאו משום הבחנה עד שלשה חדשים: **הכא נמי.** תני הכי כל ארוסות גרושות ינשאו חוץ מן האלמנה אפי' ארוסה מפני האיבול: **וכולן.** הנשואות לא ינשאו אפי' גרושה דליכא איבול דחיישינן להבחנה: **אלא מסיפא דקתני וכולן לא ינשאו.** דעל כרחך אנשואות לא ינשאו קאי דהא אוקמא רישא אארוסות ינשאו ולא גזרינן משום הבחנה דנשואות הלכך סיפא אנשואות קאי דקתני לא ינשאו דבעינן הבחנה אבל איתרוסי שפיר דמי ולא גזרינן אירוסין אטו נשואין: **פריך ואימא הכי כו'.** דודאי סיפא אנשואין קאי כדקאמרת ומיהו לא תיתני לא ינשאו אלא לא יתארסו: **ולא מיטמאה.** (ב) כלומר אינה מצווה להתעסק בו: **גובה כתובתה.** וכגון דכתב לה מן האירוסין: ה"ג **אלא תנאי היא.** אלא לעולם כדקתני מתני' כל הנשים יתארסו וכדפרשינן בריש שמעתין דאנשואות קאי ואיבול איכא בינייהו ואשמעינן דאירוסין בימי אבל אסור ודקשיא לך קודם הזמן דקתני ומארסין תנאי היא דאיכא למאן דאסר והאיך דקתני מארסין לאו דברי הכל היא ולא סבירא ליה לרבי יוסי: **אלא אמר רב אשי.** לא תוקמא כתנאי ורבי יוסי מודה בההיא דמארסין ודקשיא לך ק"ו הוא שאני בין אבילות חדשה י)דתשעה באב דהוי אבילות ישנה ואבלות דרבים הלכך קילא: **מתני'**

היתה

מסורת הש"ס

א) לעיל כט: ב"מ יח. כתובות נג. ע"ש פט: ע"ש סנהדרין כח: [ע"ש ול"ע], ב) תענית כו:, ג) [שם כט:], ד) [שייך לע"א], ה) [רש"ל], ו) נ"ל לתשעה באב. יעב"ץ, ז) [לקמן סב:], ח) [נ"ל דיוסף הכהן], ט) [נ"ל כיוסף הכהן], י) [נ"ל ויוסף הכהן].

* * *

הגהות הב"ח

(א) גמ' להבחין איבעית אימא לית ליה ואיבעית אימא: (ב) רש"י ד"ה ולא מיטמאה כלומר אינה מצווה. נ"ב עיין לעיל דף כט ע"ב: